

Różnice pomiędzy Powstaniem styczniowym i listopadowym

1. Inny charakter. Powstanie listopadowe było bardziej spontanicznym zrywem zainicjowanym przez grupę spiskowców, młodych oficerów ze Szkoły Podchorążych, którzy nie mieli przygotowanego wcześniej żadnego programu działania - liczyli na to, że oni wznicią powstanie, a potem dalsze walki będą kontynuować starsi w narodzie. Powstanie styczniowe zorganizowało sprawnie działające państwo podziemne, zaraz na początku wydano manifest, funkcjonował rząd.

2. Pierwsze powstanie opierało się głównie na młodych ludziach, drugie miało szerszą bazę społeczną - udało się do niego włączyć częściowo mieszczan i nielicznych chłopów, a nawet część oficerów armii rosyjskiej.

3. Władze stojące na czele powstania w 1830 roku działały legalnie - powstaniem kierowały wybrane wcześniej w legalnych wyborach sejm i rząd, a w kilkadziesiąt lat później władze powstańcze miały charakter konspiracyjny, musiały działać w podziemiu, podobny charakter miał rząd polski funkcjonujący na zasadzie konspiracji w czasie okupacji hitlerowskiej w trakcie II wojny światowej, który czerpał zresztą z bogatych doświadczeń Rządu Tymczasowego z 1863 roku.

4. W 1830 roku Polacy byli w znacznie lepszej sytuacji - posiadali regularną świetnie wyszkoloną armię, z bardzo dobrym uzbrojeniem. Jednak polska armia została rozwiązana w wyniku represji po 1830 roku. Dlatego omawiając pierwsze powstanie mamy do czynienia z regularnymi bitwami, a w przypadku powstania styczniowego głównie z potyczkami partyzanckimi oddziałów uzbrojonych nieraz tylko w widły czy drągi. Dlatego właśnie widły, drągi i broń myśliwska przeszły do historii jako symbole powstania styczniowego.

5. Powstanie listopadowe upadło głównie, dlatego, że walczącym a najpierw ich dowódcom zabrakło wiary w sens walki, bo żołnierzy polskich było w momencie upadku powstania więcej niż rosyjskich. Natomiast powstanie styczniowe zostało zgniecione przeważającą liczbą carskich żołnierzy, jego uczestnicy wykrywawili się, zostało brutalnie spacyfikowane.

6. Powstanie styczniowe trwało dłużej niż listopadowe.

7. Powstanie styczniowe miało znacznie większy zasięg terytorialny nie ograniczało się jak w przypadku listopadowego do ziem Królestwa Polskiego, ale sięgało aż na Ukrainę, Białoruś i Litwę.

8. Inne były skutki długofalowe powstań: po klęsce pierwszego emigracja nie porzuciła myśli o dalszej walce zbrojnej, wręcz przeciwnie niemal od razu zaczęła planować kolejne powstanie, natomiast druzgocąca klęska drugiego zrywu powstańczego zaowocowała porzuceniem myśli o dalszej walce na rzecz hasel propagowanych przez pozytywizm, głównie pracy organicznej.